

Shoda přísudku s podmětem

Shoda přísudku s podmětem dělala nemalé potíže mnoha lidem na základní škole. Za nějakou dobu to ale většinou pochopili. Po určité době, když už školu nenavštěvovali, mohly potíže s tímto tématem nastat znovu.

Shoda přísudku s podmětem se týká všech profesí. Důležitá je např. u úředníků, když musí udělit pokutu za nedodržení rozpočtové kázně. Potíže mohou nastat např. ve chvíli, kdy musí do zprávy o výsledku řízení poznamenat, že uvedený odvod a následné penále už dlužník zaplatil. Nastává otázka, jak má správně tato věta znít– „ODVOD A PENÁLE JIŽ BYLY UHRAZENY? ODVOD A PENÁLE JIŽ BYLO UHRAZENO?“¹ V takovýchto případech jsou nám často pomocníkem Pravidla českého pravopisu, kde se o tomto jevu konkrétně píše: „Není-li mezi jmény v podmětu jméno mužského rodu životného, je v přísudku shoda podle jména rodu mužského neživotného nebo jména rodu ženského, píše se tedy –y.“²

Ve výše uvedené větě se vyskytuje několikanásobný podmět tvořený substantivy v singuláru (odvod a penále). Za ním následuje přísudek (již byly uhrazeny či již bylo uhrazeno).

Co by se stalo, pokud by podmět obsahoval více penále a odvodů? Pokud by byl umístěn přísudek za podmětem, byla by situace stejná, Věta by byla zakončena na y. Zněla by: „ODVODY A PENÁLE BYLY UHRAZENY.“³ Je-li podmět umístěn za přísudkem, máme k dispozici tyto varianty: „UHRAZENY BYLY ODVODY A PENÁLE“⁴ a „UHRAZENY BYLY PENÁLE A ODVODY.“⁵ V takovémto případě je možná dvojí shoda přísudku.

Nesnadnosti v singuláru by zřejmě ulehčilo, pokud bychom několikanásobný podmět rozčlenili a z jednoho jména by se stal neshodný přívlastek: „ODVOD S PENÁLEM BYL UHRAZEN.“⁶ Je zde i možnost neskloňného penále: „ODVOD S PENÁLE BYL UHRAZEN.“⁷ Tato varianta je díky neskloňnosti výrazu penále méně srozumitelná. V plurálu zní obě možnosti takto: „ODVODY S PENÁLE BYLY UHRAZENY.“⁸ Další varianta v

¹ SVOBODOVÁ, J., SVOBODOVÁ, D. a GEJGUŠOVÁ, I. *Zdroje a cíle jazykové popularizace*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Pedagogická fakulta, 2010, s. 107.

² Tamtéž.

³ Tamtéž.

⁴ Tamtéž.

⁵ Tamtéž.

⁶ Tamtéž.

⁷ Tamtéž.

⁸ Tamtéž.

singuláru zní takto: „PENÁLE S ODVODEM BYLA UHRAZENA.“⁹. Toto vyjádření vypadá v singuláru příznivě, v plurálu tomu tak již není. „PENÁLE S ODVODY BYLA UHRAZENA.“¹⁰, Ani toto vyjádření není chybné. Jak jsme se právě přesvědčili, můžeme z obvyčejného pravopisu vytvořit detektivku.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY:

SVOBODOVÁ, J., SVOBODOVÁ, D. a GEJGUŠOVÁ, I. *Zdroje a cíle jazykové popularizace*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Pedagogická fakulta, 2010, 144 s. ISBN 978-80-7368-916-2

⁹ Tamtéž.

¹⁰ 107